

PROJEKAT: BALKANSKI POTROŠAČKI MOST

TREĆI MONITORING CENA

Izveštaj za april 2014. godine

The "Balkan consumer Bridge"

The project is co-financed by the European Union through the IPA cross-border program Bulgarska - Serbia

SADRŽAJ

I Deo	
A. Uporedna analiza makroekonomskih pokazatelja Srbije i Bugarske.....	3
B. Osnovna prava potrošača.....	6
II Deo	
I Metodološke osnove istraživanja.....	7
II Cene proizvoda i usluga.....	8
2.1. Prehrambeni proizvodi – hrana i piće.....	8
2.2. Nephrambeni proizvodi.....	11
2.3. Usluge.....	13
2.4. Ukupna vrednost korpe dobara.....	15
III Troškovi prevoza i putarine.....	17
IV Kretanje kupovne moći stanovništva u aprilu Srbiji i Bugarskoj.....	19
V McDonald's indeks cena.....	21
VI Usluge mobilne telefonije u romingu.....	22
VII Indeks potrošačkih cena.....	24
VIII Zaključak.....	27
Prilog.....	28

I DEO

A. UPOREDNA ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA SRBIJE I BUGARSKE

Bugarska i Srbija su dve uporedive ekonomije kako po geografskim i demografskim karakteristikama tako i po osnovnim ekonomskim performansama. U tabelama su dati najnoviji makroekonomski pokazatelji privreda Srbije i Bugarske. Na osnovu prikazanih podataka može se videti da su u Bugarskoj zabeležena povoljnija ekonomska kretanja i ostvarene bolje ekonomske performanse u 2013. godini.

Država	Srbija	Bugarska
		
Godina	2013	
BDP (paritet kupovne moći):	\$80.47 mild. Rang zemlje u svetu: 81	\$104.6 mild. Rang zemlje u svetu: 74
BDP:	\$43.68 billion	\$53.7 billion
BDP – realna stopa rasta:	2%	0.5%
BDP - per capita (PPP):	\$11,100	\$14,400
BDP – struktura prema finalnoj tražnji:	<ul style="list-style-type: none"> Potrošnja domaćinstava: 75.8% Potrošnja Vlade: 19.2% Investicije u fiksni kapital 16.3% Investicije u obrtna sredstva 5.4% 	<ul style="list-style-type: none"> Potrošnja domaćinstava: 70.4% Potrošnja Vlade: 7.9% Investicije u fiksni kapital 21.3% Investicije u obrtna sredstva 2.5%
BDP – struktura po sektorima:	<ul style="list-style-type: none"> Poljoprivreda: 7.9% Industrija: 31.8% Usluge: 60.3% 	<ul style="list-style-type: none"> Poljoprivreda: 6.7% Industrija: 30.3% Usluge: 63%
Stopa nezaposlenosti:	27.7%	11.6%
Stanovništvo ispod linije siromaštva:	9.2% (2010)	21.8% (2008)
Budžetski suficit (+) ili deficit (-):	-6.2% BDP	-2.4% BDP
Javni dug:	65% BDP	18.4% BDP
Stopa inflacije (merena indeksom potrošačkih cena):	2.2%	1.5%

Izvor: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Ease of doing business, Economy Overview		
Country	Serbia	Bulgaria
Population	7,223,887	7,304,632
GNI Per Capita (US\$)	5,280	6,870
Income Category	Upper middle income	Upper middle income
Doing Business 2014 Rank	93	58
Doing Business 2013 Rank	87	57

Izvor: The World Bank and International Finance Corporation <http://www.doingbusiness.org/>

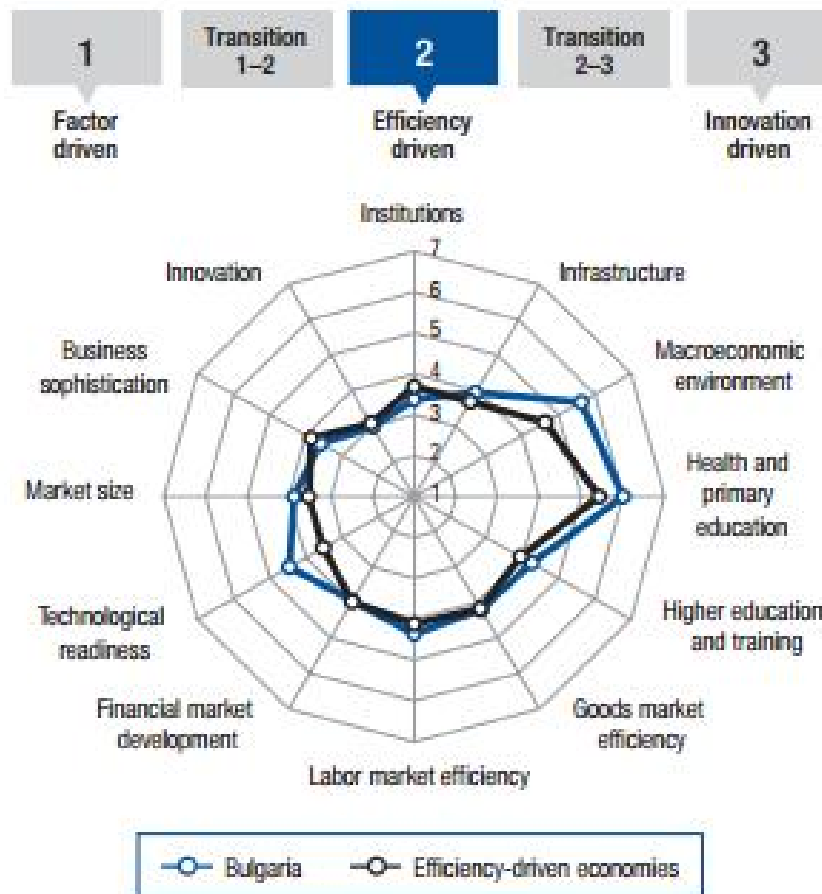
Prema najnovijim podacima Svetskog ekonomskog foruma Bugarska se nalazi na 57. mestu u svetu (od 148 zemalja) posmatrajući globalni indeks konkurentnosti. Vrednost indeksa za 2013-2014. godinu iznosi 4.3 indeksnih poena. U poređenju sa podacima iz 2012. Bugarska je popravila skor indeksa i rang na globalnom noviu.

Bugarska **se** nalazi u drugoj fazi razvoja koja podrazumeva ekonomiju vođenu efikasnoću. Povoljno markoekonomsko okruženje, tehnološka spremnost, primarna zdravstvena zaštita i obrazovanje su oblasti u kojima Bugarska ima komparativne prednosti u poređenju sa ekonomija koje se nalaze u drugoj fazi razvoja.

Global Competitiveness Index

	Rank (out of 148)	Score (1-7)
GCI 2013-2014.....	57	4.3
GCI 2012-2013 (out of 144).....	62	4.3
GCI 2011-2012 (out of 142).....	74	4.2

Stage of development

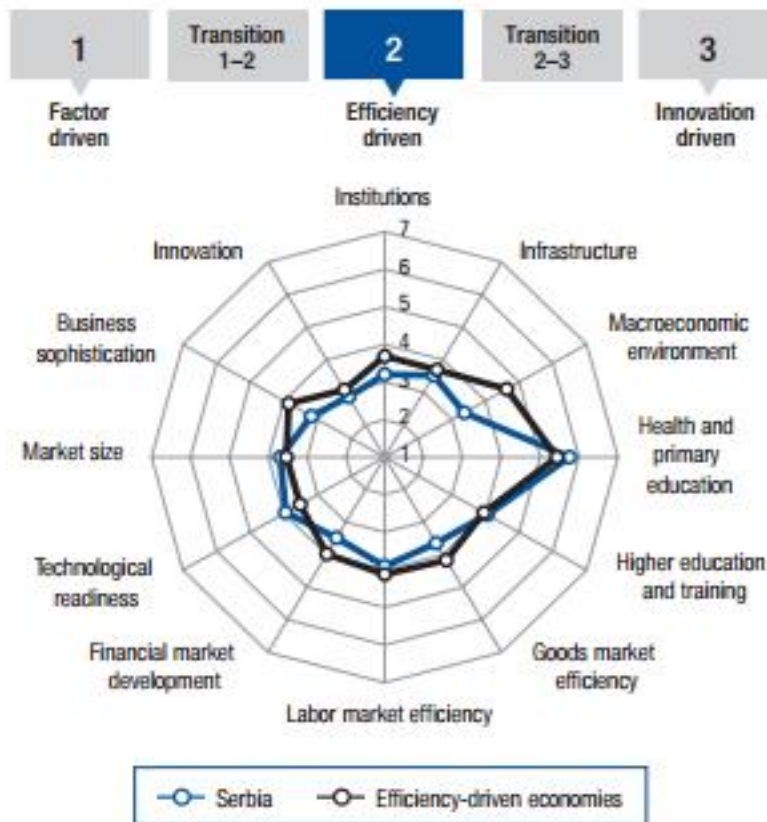
Prema najnovijim podacima Svetskog ekonomskog foruma Srbija se nalazi na 101. mestu u svetu (od 148 zemalja) posmatrajući globalni indeks konkurentnosti. Vrednost indeksa za 2013-2014. godinu iznosi 3.8 indeksnih poena. U poređenju sa podacima iz 2012. Srbija je pogoršala skor indeksa i rang na globalnom noviu.

Srbija se nalazi u drugoj fazi razvoja koja podrazumeva ekonomiju vođenu efikasnoću. Na osnovu grafikona može se uočiti nepovoljno markoekonomske okruženje Srbije koje predstavlja veliku prepreku daljem razvoju. Veličina tržišta, efikasnost tržišta rada, visoko obrazovanje i infrastruktura su na približno istom novou kao u ekonomijama koje se nalaze u drugoj fazi razvoja. Tehnološka spremnost bi mogla biti označena kao potencijalna konkurentna prednost Srbije.

Global Competitiveness Index

	Rank (out of 148)	Score (1-7)
GCI 2013-2014	101	3.8
GCI 2012-2013 (out of 144).....	95	3.9
GCI 2011-2012 (out of 142).....	95	3.9

Stage of development

Izvor: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2013-2014

B. OSNOVNA PRAVA POTROŠAČA

Potrošač nastoji da pri raspoloživom dohotku i cenama na tržištu poboljša svoj položaj odnosno da maksimira svoje zadovoljstvo. Jedan od ciljeva kreatora ekonomske politike je kreiranje podsticajnog i predvidljivog poslovnog ambijenta na unutrašnjem tržištu, razvijanje konkurencije među trgovcima i, uporedo sa tim, viši nivo zaštite potrošača. Samo zadovoljan potrošač ponavlja kupovinu u određenom objektu. Intenziviranje ponovljenih kupovina i privlačenje novih potrošača postaju imperativ za trgovinske kompanije koje posluju u Srbiji i Bugarkoj. Činjenica da kupci imaju mogućnost izbora, uslovljava trgovinske lance da svojim ponudama roba i usluga spreče odlazak kupaca kod konkurenata.

Ostavariti interes potrošača jedan je od najbitnijih ciljeva zaštite konkurencije. Razvijena svest potrošača i reagovanje u situacijama kada su narušena osnovna prava potrošača neophodan su uslov za maksimiranje njihove korisnosti kupovinom.

Generalna skupština Ujedinjenih nacija je 9. aprila 1985. godine usvojila Uputstvo za zaštitu potrošača koje predstavlja okvir za razradu politike i zakonodavstva u oblasti zaštite potrošača. Ovim Uputstvom se, istovremeno, nametnula potreba za internacionalnu saradnju u ovoj oblasti. Pored mnogih ciljeva u oblasti zaštite potrošača, uputstvom su proklamovana i osnovna prava potrošača.

- ~ **Pravo na zadovoljenje osnovnih potreba** podrazumeva dostupnost najnužnijih proizvoda i usluga: hrane, odeće i obuće, stambenog prostora, zdravstvene zaštite, obrazovanja i higijene;
- ~ **Pravo na bezbednost** podrazumeva zaštitu od robe i usluga koje su opasne po život, zdravlje, imovinu ili životnu sredinu ili robe čije je posedovanje ili upotreba zabranjena;
- ~ **Pravo na obaveštenost** podrazumeva raspolaganje tačnim podacima koji su neophodni za razuman izbor ponudene robe i usluga;
- ~ **Pravo na izbor** podrazumeva mogućnost izbora između više proizvoda i usluga, po pristupačnim cenama i uz garantovano dobar kvalitet.
- ~ **Pravo na učešće** podrazumeva zastupljenost interesa potrošača u postupku donošenja i sprovođenja politike zaštite potrošača i mogućnost da preko udruženja za zaštitu potrošača bude zastupljen u postupku usvajanja i sprovođenja politike zaštite potrošača;
- ~ **Pravo na pravnu zaštitu** podrazumeva zaštitu prava potrošača u zakonom predviđenom postupku u slučaju povrede njegovog prava i naknada materijalne i nematerijalne štete koju mu pričinio trgovac;
- ~ **Pravo na obrazovanje** podrazumeva sticanje osnovnih znanja i veština neophodnih za pravilan i pouzdan izbor proizvoda i usluga, kao i znanja o osnovnim pravima i dužnostima potrošača i načinu njihovog ostvarivanja;
- ~ **Pravo na zdravu i održivu životnu sredinu** podrazumeva život i rad u sredini koja nije štetna za zdravlje i dobrobit sadašnjih i budućih generacija i raspolaganje tačnim podacima neophodnim za procenu rizika koji životna sredina predstavlja za zdravlje i dobrobit ljudi.

II DEO

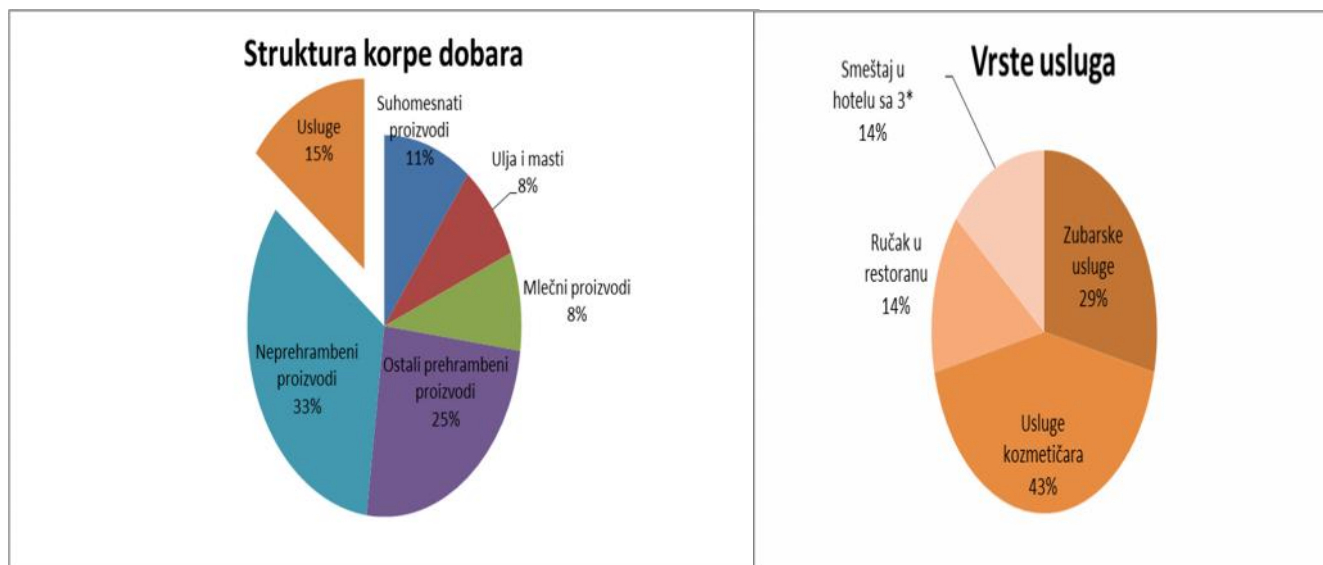
I. METODOLOŠKE OSNOVE ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je informisanje potrošača u Srbiji i Bugarskoj o povoljnostima kupovine određenih dobara u susednoj zemlji. U fokusu istraživanju su: pospešivanje saradnje pograničnih područija Srbije i Bugarske, zaštita potrošača i zadovoljenje njihovih potreba. Kontinuiranim monitoringom cena u maloprodajnim objektima i usluga u Nišu i Sofiji podstakli smo racionalno ponašanje potrošača prilikom kupovine.

Period istraživanja: Istraživanje je sprovedeno u periodu septembar 2013 - april 2014.godine. Uporedivi podaci o prosečnim cenama proizvoda i usluga u Nišu i Sofiji dostupni su u izveštajima za septembar 2013, decembar 2013. i april 2014. godine..

Predmet istraživanja su isti ili slični proizvodi dostupni potrošačima u sledećim maloprodajnim objektima: 1) **METRO** u Sofiji i Nišu, 2) **Piccadilly** u Sofiji i **Maxi** u Srbiji i 3) **Lidl** u Sofiji i **DIS** u Nišu. Strukturu korpe proizvoda čini **41 proizvod i 7 usluga** (svrstanih u 4 tipa). Obuhvaćeni proizvodi su sistematizovani po sledećim kategorijama: suhomesnati proizvodi, ulja i masti, mlečni proizvodi, ostali prehrambeni proizvodi i neprehrambeni artikli. Istraživanjem su obuhvaćene cene uporedivih usluga koje se dobijaju kod sličnih pružalaca u Nišu i Sofiji. Upoređivali smo sledeće vrste usluga: zubarske usluge, usluge kozmetičara, hotelijerske usluge i restoranske usluge.

Jedinice mere: Uporedivi podaci o cenama su dati u sledećim jedinicama: dinarima RSD, levovima BGN i evrima EUR, dok je promena cena između dva perioda data u procentima.

Izveštaji su sastavljeni na osnovu podataka dobijenim terenskim istraživanjem i korišćenjem zvaničnih statističkih podataka u Srbiji i Bugarskoj.

Treći monitoring cena je obavljen **10. Aprila 2013. godine** istovremeno u Sofiji i Nišu direktnim popisivanjem cena u navedenim maloprodajnim objektima i korišćenjem podataka sa interneta.

Radi uporedivosti podataka, cene dobara u nacionalnim valutama (RSD i BGN) su preračunate u evre po zvaničnim srednjim kursovima Narodnih banaka na dan **10.4.2014. godine**.

- Kurs dinara: **1 evro = 115.4831 RSD**
- Kurs bugarskog leva: **1 evro = 1.95583 BGN**

II. CENE PROIZVODA I USLUGA

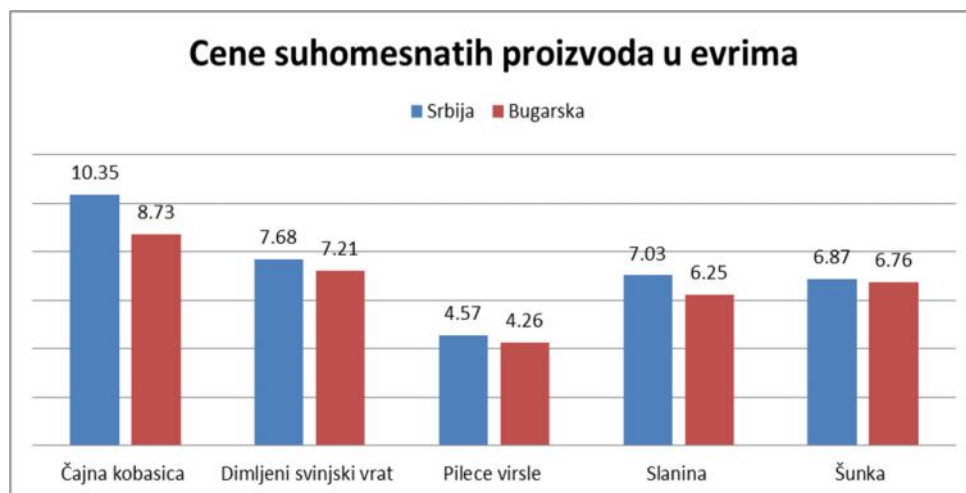
Za izradu tabela i grafikona koristili smo prosečne cene istih ili sličnih proizvoda i usluga u Nišu i u Sofiji do kojih smo došli terenskim monitoringom cena. Prosečne cene proizvoda smo dobili na osnovu podataka o cenama iz tri maloprodajnih objekata.

2.1.PREHRAMBENI PROIZVODI – HRANA I PIĆE

Podaci prikazani u Tabeli 1. pokazuju da su izdaci za nabavku korpe suhomesnatih proizvoda u Sofiji manji za 3.29 evra (ili 380 din).

Tabela 1. Cene suhomesnatih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014.

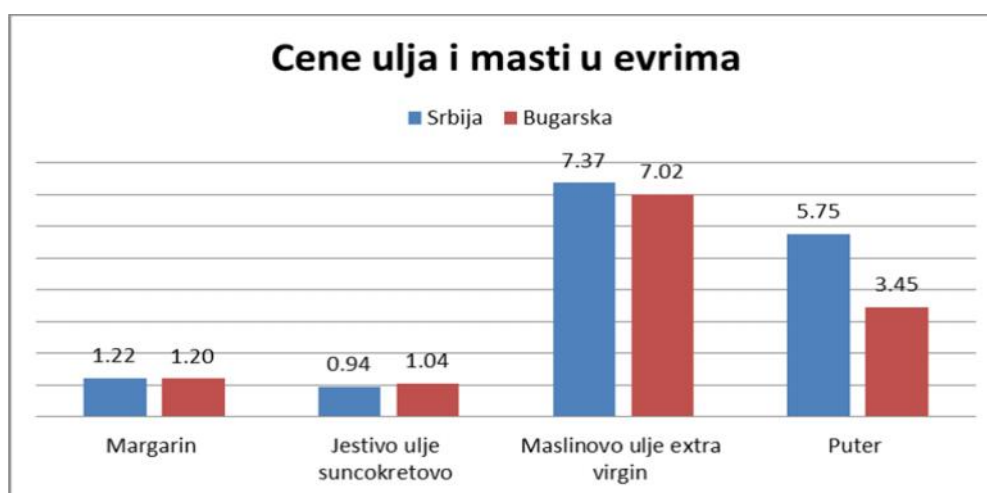
Suhomesnati proizvodi	Količina	Srbija (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Čajna kobasica	1kg	10.35	8.73
Dimljeni svinjski vrat	1kg	7.68	7.21
Pileće viršle	1kg	4.57	4.26
Šlanina	1kg	7.03	6.25
Šunka	1kg	6.87	6.76
Ukupno:		36.50	33.21

Izdaci za kupovinu određenih proizvoda obuhvaćenih kategorijom ulja i masti biće manji u Sofiji nego u Nišu za 2.56 evra (296 din).

Tabela 2. Cene ulja i masti u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014.

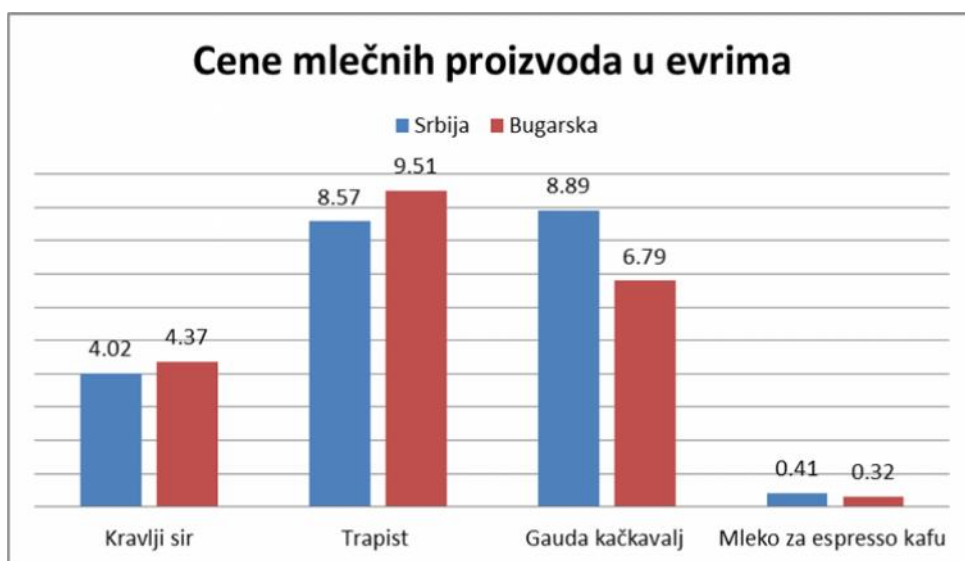
Ulja i masti	Količina	Srbija (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Margarin	0,5 kg	1.22	1.20
Jestivo ulje suncokretovo	1 l	0.94	1.04
Maslinovo ulje maslinovo extra virgin	1 l	7.37	7.02
Puter	0,5 kg	5.75	3.45
Ukupno:		15.27	12.71

U Sofiji se takođe povoljnije mogu kupiti i mlečni proizvodi pri čemu je razlika u ceni uporedivih mlečnih proizvoda obuhvaćenih analizom 0.91 evra tj. oko 105 din.

Tabela 3. Cene mlečnih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014

Mlečni proizvodi	Količina	Srbija (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Kravlji sir	1 kg	4.02	4.37
Trapist	1 kg	8.57	9.51
Gauda kačkavalj	1 kg	8.89	6.79
Mleko za espresso kafu	75 g	0.41	0.32
Ukupno:		21.90	20.99

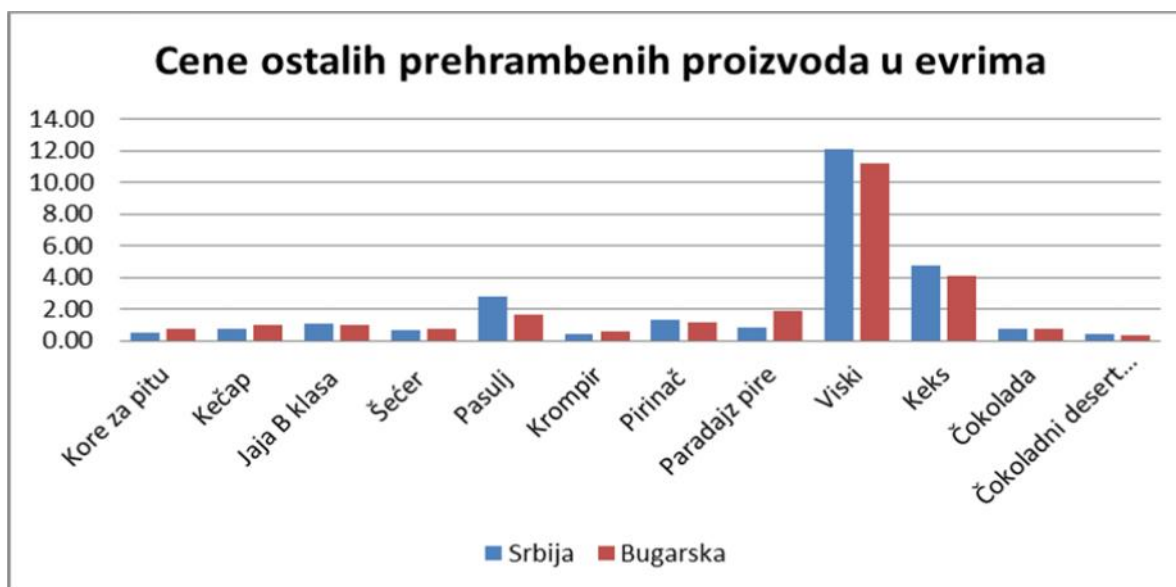

Najveća razlika u cenama u aprilu zabeležena je kod kategorije suhomesnati proizvodi.

Na osnovu podataka datih u Tabeli 4. može se videti da je i proizvode iz kategorije ostali prehrambeni artikli isplativije kupiti u Sofiji. Međutim, ušteda koja se ostvaruje je mala i iznosi 96 din ili 0.83 evra.

Tabela 4. Cene ostalih prehrambenih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014.

Ostali prehrambeni proizvodi	Količina	Srbija (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Kore za pitu	1 kom	0.53	0.71
Kečap	0,5 l	0.75	1.01
Jaja B klasa	10 kom	1.05	0.99
Šećer	1 kg	0.64	0.77
Pasulj	1 kg	2.75	1.68
Krompir	1 kg	0.39	0.61
Pirinač	1 kg	1.29	1.12
Paradajz pire	1 kg	0.80	1.91
Viski	0,7 l	12.05	11.22
Keks	1 kg	4.76	4.12
Čokolade	80 g	0.72	0.78
Čokoladni desert	1 kom	0.40	0.37
Ukupno:		26.13	25.30

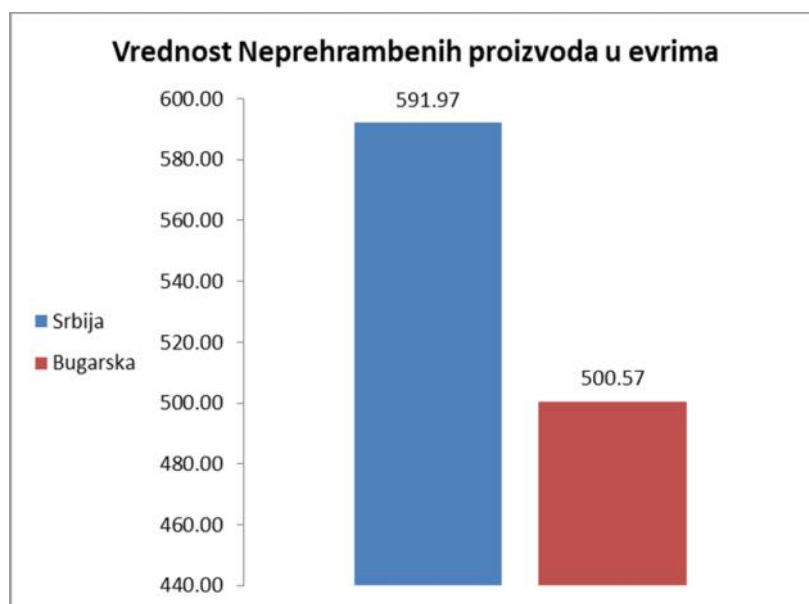
2.2. NEPREHRAMBENI PROIZVODI

Rezultati do kojih smo došli istraživanjem pokazuju da je najveća razlika u izdacima potrebnim za nabavku proizvoda uočena kod neprehrambenih artikala. Ukoliko se odluče za kupovinu obuhvaćenih neprehrambenih artikala u Sofiji, potrošači mogu ostvariti uštedu od 91.40 evra ili 10.555 din. (ili procentualno 15.44%)

Tabela 5. Cene neprehrambenih proizvoda u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014.

Neprehrambeni artikli	Količina	Srbija (cene u eur.)	Bugarska (cene u eur.)
Omekšivač	1 l	2.04	3.07
Prašak za veš	3 kg	5.51	7.55
Tablete za mašinu za pranje posuđa	1 kg	7.93	11.53
Daska za peglanje	1 kom	32.82	20.74
Sušilica za veš	1 kom	16.86	6.64
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	25.97	13.80
Muške čarape	1 kom	1.65	1.83
Pamučne gaće	1 kom	4.46	5.11
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	2.59	6.13
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	3.21	5.62
Gume za auto *(SP 175/65 R14 sigura)	4 kom	141.22	124.73
LCD televizor (32 inch)	1 kom	311.39	244.81

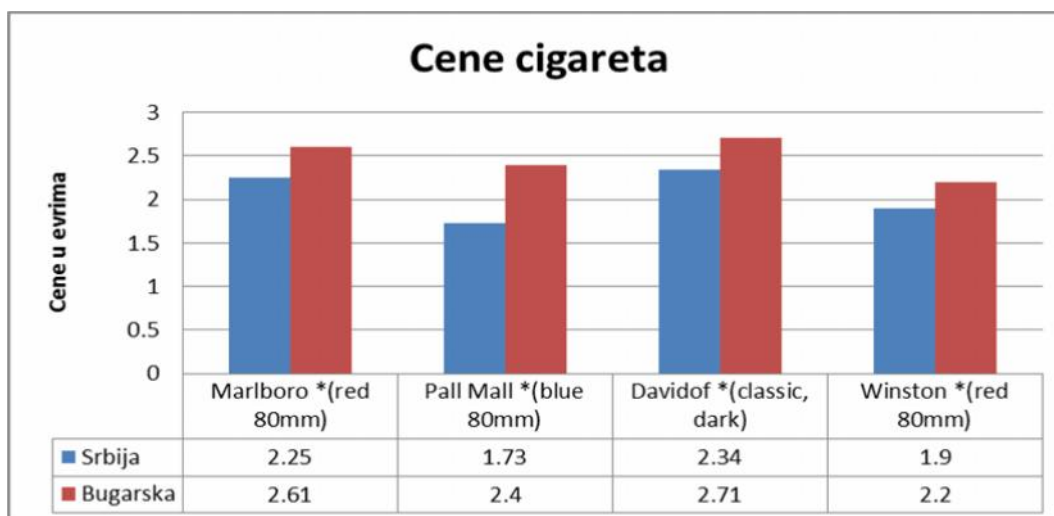
CD	10 kom	2.81	7.36
DVD	10 kom	3.12	7.30
Šerpa (5l)	1 kom	21.73	15.33
Tiganj (26cm)	1 kom	8.68	19.01
Ukupno:		591.97	500.57

U kategoriji neprehrambeni artikli najveća razlika u cenama uočena je kod sledećih proizvoda: gume za automobile i LCD televizor koje je povoljnije kupiti u Sofiji. Međutim, treba istaći da nisu svi neprehrambeni proizvodi jeftiniji u Sofiji.

Tabela 6. Cene cigareta u aprilu 2014.

Cigarete	Srbija		Bugarska	
	Cene u RSD	Cene u EUR	Cene u BGN	Cene u EUR
Marlboro *(red 80mm)	260	2.25	5.10	2.61
Pall Mall *(blue 80mm)	200	1.73	4.70	2.40
Davidof *(classic, dark)	270	2.34	5.30	2.71
Winston *(red 80mm)	220	1.90	4.30	2.20

Na osnovu podataka datih u tabeli možemo videti da su cigarete skuplje u Bugarskoj nego u Srbiji. U proseku, u Srbiji se pakla cigareta, obuhvaćenih istraživanjem, može kupiti za manje novca i to od 0.3-0.4 evra (od 35-50 din.).

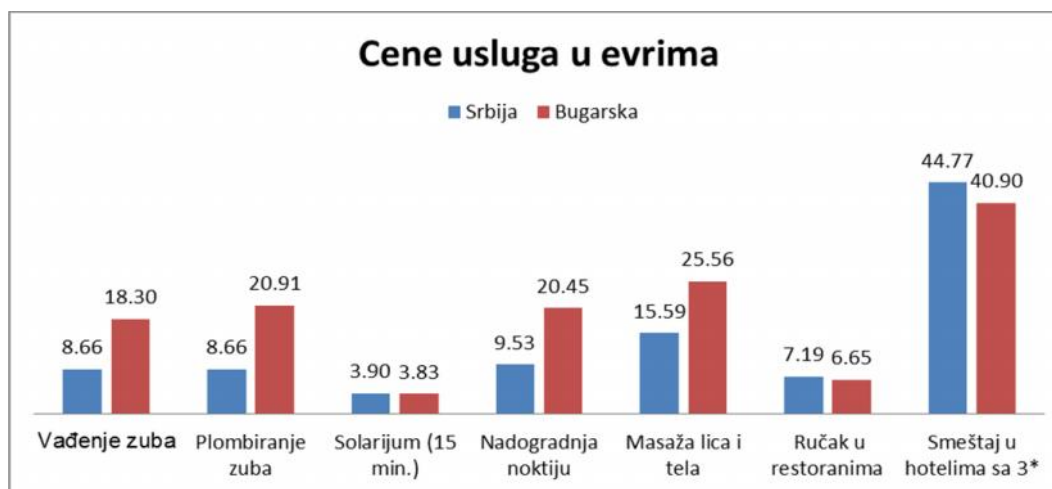
2.3.USLUGE

Komparativna analiza cena uporedivih usluga koje se dobijaju kod sličnih pružalaca usluga u Nišu i Sofiji. Pokazala je da je korišćenje istih povoljnije u Srbiji. Podaci do kojih smo došli istraživanjem pokazuju da je razlika u potrebnim izdacima za korišćenje obuhvaćenih usluga 38.33 evra (ili 4426.5 din ili 39 %). Tako su, na primer, identične usluge zubara jeftinije u Srbiji čak dva do tri puta u odnosu na iste u Bugarskoj. Slično je i sa cenama uporedivih kozmetičarskih usluga u Bugarskoj i Srbiji.

S druge strane, može se videti da su cene hotelskih i restoranskih usluga bile povoljnije u Sofiji nego u Nišu, ali treba istaći da nije zabeležena značajnija razlika u cenama.

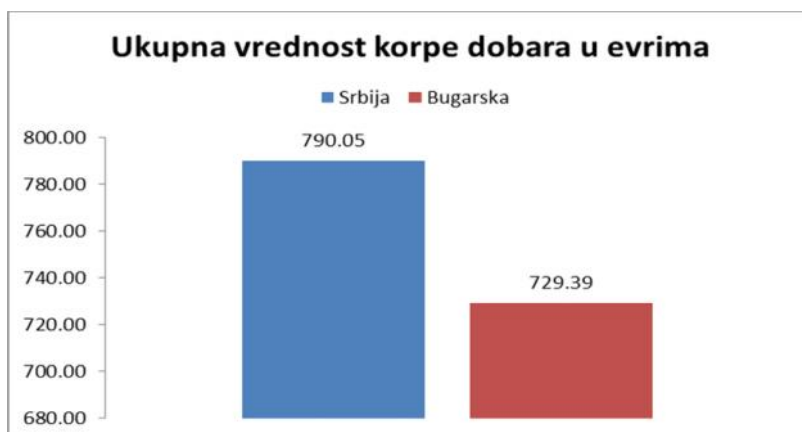
Tabela 7. Cene određenih usluga u Srbiji i Bugarskoj u aprilu 2014.

Usluge	Srbija (cene u EUR)	Bugarska (cene u EUR)
Vađenje zuba	1.000 RSD 8.66 EUR	35.79 BGN 18.30 EUR
Plombiranje zuba	1.000 RSD 8.66 EUR	40.9 BGN 20.91 EUR
Solarijum (15 min.)	450 RSD 3.90 EUR	7.5 BGN 3.83 EUR
Nadogradnja noktiju	1.100 RSD 9.53 EUR	40 BGN 20.45 EUR
Masaža lica i tela	1800 RSD 15.59 EUR	50 BGN 25.56 EUR
Ručak u restoranima (šopska salata, 1 lozova rakija, 10 čevapa, 1l vode)	830 RSD 7.19 EUR	13 BGN 6.65 EUR
Smeštaj u hotelu sa 3 zvezdice (nocenje + doručak)	5.170 RSD 44.77 EUR	80 BGN 40.90 EUR
Ukupno:	11.350 RSD 98.28 EUR	267.19 BGN 136.61 EUR

2.4. UKUPNA VREDNOST KORPE DOBARA

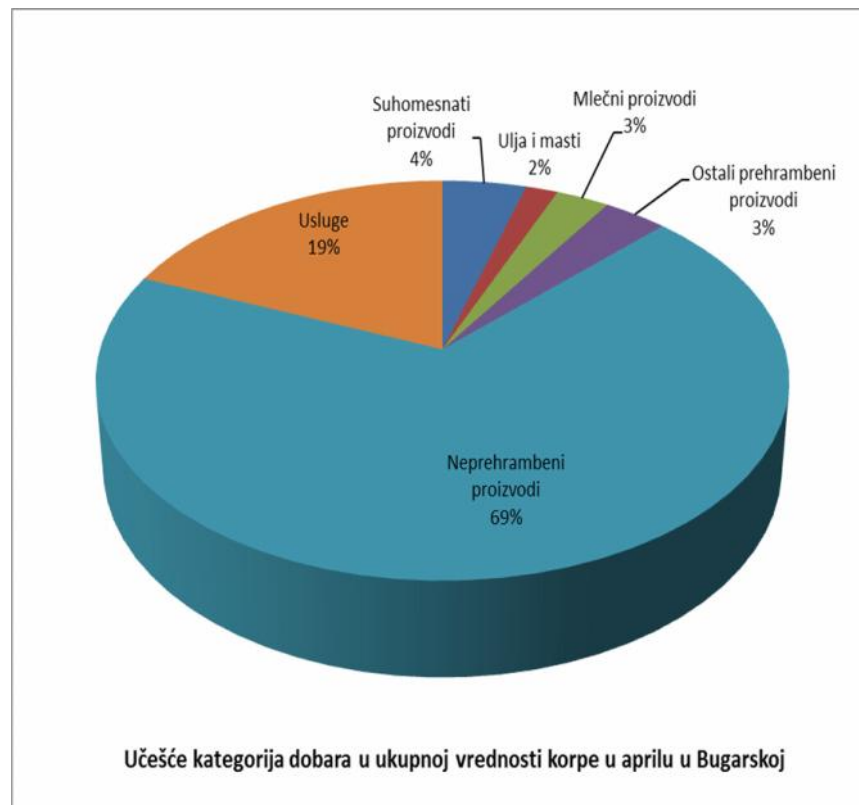
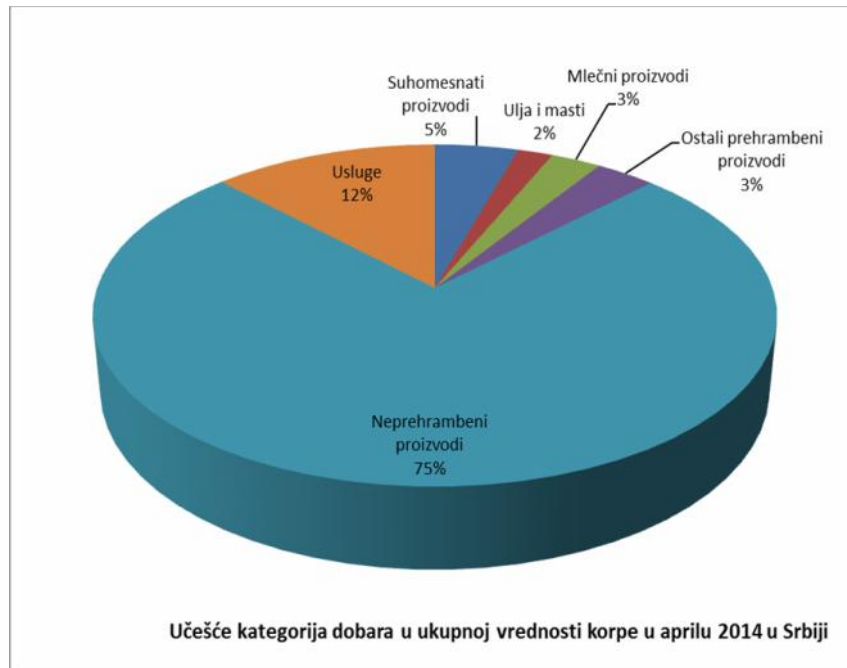
Ukupna vrednost korpe za nabavku željenih proizvoda i usluga u Srbiji (bez transportnih troškova, troškova carine, troškova smeštaja i telekomunikacije) iznosi **790.05 evra**, dok je vrednost posmatrane korpe u Bugarskoj manja za 8% (60.66 evra) i iznosi **729.39 evra**.

Kada se ukupnoj vrednosti korpe za nabavku željenih dobara u Nišu (Srbiji) i Sofiji (Bugarskoj) dodaju troškovi prevoza (koji u Srbiji iznose 4.447.41 dinara (38.51 evro), a u Bugarskoj 75.54 leva (38.58 evra), troškovi carina i oduzme povraćaj PDV-a u % na vrednost iz overenog obrasca, dobija se iznos ukupnih troškova (izdataka) za nabavku dobara koji su najčešći predmet uvoza i prekogranične razmene.

Tabela 8. Uporedni pregled ukupne vrednosti korpe proizvoda u Srbiji i Bugarskoj (bez transportnih troškova i troškova carine) septembar 2013 - decembar 2013 –april 2014.

Mesec i godina	Ukupna vrednost korpe proizvoda u evrima		Razlika (u %) (1-2)
	Srbija (1)	Bugarska (2)	
Septembar 2013.	936.82	842.56	94.26 (10%)
Decembar 2013.	843.57	751.38	92.19 (10.93%)
Razlika (dec.-sept.)	93.25	91.18	
April 2014.	790.05	729.39	60.66 (8%)
Razlika (april-dec.)	53.52	21.99	

Podaci do kojih smo došli istraživanjem pokazuju da je najveće učešće neprehrambenih artikala u ukupnoj vrednosti korpe (75% u Srbiji; 69% u Bugarskoj). Zatim slede usluge (12% u Srbiji; 19% u Bugarskoj), pa suhomesnati proizvodi (5% u Srbiji; 4% u Bugarskoj). Učešće mlečnih proizvoda u ukupnoj vrednosti korpe je 3%. Vrednost ulja i masti čini 2% vrednosti korpe.

III. TROŠKOVI PREVOZA I PUTARINE

Jedan od faktora koji utiču na odluku potrošača o mestu kupovine jesu i troškovi prevoza i putarine. Da bi se potrošači odlučili na kupovinu određenih dobara u Nišu ili u Sofiji ukupnoj vrednosti korpe dobara treba dodati i troškove prevoza i putarine koji prate tu kupovinu. Na taj način se može stvoriti jasnija slika o razlozima zbog kojih se stanovništvo istočne Srbije i zapadne Bugarske odlučuje na kupovinu u susednoj zemlji.

Ukoliko potrošači putuju automobilom, očekuju ih troškovi puta na relaciji Niš-Sofija-Niš (ili Sofija-Niš-Sofija) koja iznosi 320 km u oba smera. Cena litra goriva u Srbiji je po kategorijama: a) benzin **152.10 dinara**, b) dizel **154.80 dinara**, c) TNG **86.60 dinara**.

U Bugarskoj cena litra benzina je **2.52 leva**, dizela **2.56 leva**, a TNG **1.24 leva**. Građani Srbije u Bugarskoj plaćaju putarinu u iznosu 10 leva (5.11 evra). Vinjeta se kupuje na granici. Građani Bugarske ne plaćaju putarinu za put do Niša.

Prilikom drugog terenskog istraživanja za izračunavanje troškova puta korišćen je prevoz putničkim vozilom koje troši 8l dizel goriva na 100 km. Transportni troškovi za građane Srbije su iznosili **4447.41 dinara (38.51 evro)**, što obuhvata 25 litara goriva i vinjetu. Za potrošače iz Bugarske troškovi puta na relaciji Sofija-Niš-Sofija iznose **75.54 leva (38.58 evra)**.

Cena autobuske karte na relaciji Niš-Sofija u aprilu iznosila je 1350 dinara (11.70 evra), a iz Sofije do Niša 25 leva (12.78 evra).

**Tabela 9. Usporedna analiza cene prevoza između Niša i Sofije
septembar 2013 - decembar 2013 – april 2014**

Mesec i godina	Iz Srbije u Bugarsku (cena u EUR i RSD)			Iz Bugarske u Srbiju (cen u EUR)		
	Septembar 2013.	Decembar 2013.	April 2014.	Septembar 2013.	Decembar 2013.	April 2014.
Benzin 95 oktana, 1l	1.30 (148,90 rsd)	1.31 (150,40 rsd)	1.32 (152,10 rsd)	1,40	1.32	1.29 (2.52 lev)
Euro dizel, 1l	1.32 (150,90 rsd)	1.32 (151,40 rsd)	1.34 (154.80 rsd)	1,33	1.36	1.31 (2.56)
TNG, 1l	0.73 (83,9 rsd)	0.75 (85,9 rsd)	0.75 (86.60 rsd)	0,7	0.71	0.63 (1.24 lev)
Putarina u Bugarskoj, vinjeta, vaznost 1 nedelja	-	-	5 (577.41 rsd)	5	5.11	5.11 (10)
Prevoz automobilom, diesel, 320km + putarina (vinjeta) za 1 nedelju	37.81 (4323 rsd)	37.95 (4359,41 rsd)	38.51 (4447.41 rsd)	33,0	39.93	38.58 (75.54)
Prevoz autobusom, jedan smer Niš-Sofija (Sofija-Niš)	11.81 (1350 rsd)	11.75 (1350 rsd)	11.70 (1350 din)	12,3	12.78	12.78 (25 lev)

Na osnovu podataka prikazanih u tabeli može se videti da je su aprilu 2014. cene prevoza na relaciji Niš-Sofija bile približno iste i iznosile su oko 38.5 evra. Cene prevoza autobusom ostale su nepromenjene u poređenju sa prethodnim periodom. Dok je u Srbiji zabeležen rast cena derivata u posmatranim periodima, u Bugarskoj su zabeležena suprotna kretanja odnosno pad cena naftnih derivata.

IV. KRETANJE KUPOVNE MOĆI STANOVNIŠTVA U APRILU U SRBIJI I BUGARSKOJ

Kupovna moć stanovništva je merena koeficijentom koji je dobijen kao količnik prosečne mesečne zarade i vrednosti posmatrane korpe dobara u Srbiji i Bugarskoj.

Prema poslednje dostupnim zvaničnim podacima Republičkog zavoda za statistiku prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u februaru u Republici Srbiji iznosila je 44057 din. (381.51 evra). **To praktično znači da su za pokriće posmatrane korpe dobara u aprilu 2014. godine bile potrebne 2.07 prosečne zarade na republičkom nivou u Srbiji.** Prosečna penzija za analizirani period je iznosila 22585 din. (221.55 evra), što znači da su **za kupovinu analizirane korpe dobara potrebne 3.57 prosečne penzije u Srbiji.**

Prema poslednje dostupnim zvaničnim podacima Nacionalnog statističkog instituta i Nacionalnog instituta za socijalnu zaštitu Bugarske, prosečna zarada u Bugarskoj za posmatrani period iznosila je 820 lev (419.26 evra) **To znači da je u aprilu 2014. godine bila potrebna 1.74 prosečna plata za kupovinu obuhvaćene korpe proizvoda i usluga u Bugarskoj.** Prosečna penzija za analizirani period je iznosila 293.96 leva (150.30 evra) što znači da su **za kupovinu proizvoda i usluga iz korpe proizvoda u Bugarskoj potrebne 4.85 prosečne penzije.**

Kupovna moć stanovništva Srbije i Bugarske merena odnosom prosečne neto zarade i vrednosti korpe dobara u aprilu 2014. je veća u odnosu na decembar 2013. zahvaljujući, pre svega, smanjenju vrednosti posmatrane korpe dobara.

Na osnovu zvaničnih podataka u Srbiji i Bugarskoj može se uočiti veća kupovna moć penzionera u Srbiji u poređenju sa penzionerima u Bugarskoj. Dok je sa druge strane, uočena veća kupovna moć radno aktivnog stanovništva Bugarske u poređenju sa radno aktivnim stanovništvom u Srbiji.

U poređenju sa podacima iz decembra 2013., može se reći da je došlo do povećanja kupovne moći stanovnika Srbije i Bugarske. Naime, na povećanje kretanja kupovne moći presudno je uticala manja vrednost posmatrane korpe dobara. Iznosi prosečne plate i penzije u Srbiji su približno ostali na istom nivou, dok je u Bugarskoj došlo do rasta prosečne zarade za oko 10 evra. i neznatnog pada prosečne penzije u odnosu na prethodno analizirani period.

**Tabela 10. Pregled kretanja kupovne moći stanovništva u Srbiji i u Bugarskoj
septembar 2013 - decembar 2013 – april 2014**

Godina- mesec	Prosečna mesečna zarada po zaposlenom (bez poreza i doprinosa)		Vrednost korpe dobara u evrima (3)		Odnos korpe dobara i mesečne zarade	
	Srbija (1)	Bugarska (2)	Srbija	Bugarska	Srbija (3:1)	Bugarska (3:2)
2013.						
Septembar	42866 RSD (375 evra)	799 BGN (408.5 evra)	936.82	842.56	2.50	2.06
Decembar	43615 RSD (380 evra)	801 BGN (409.54 evra)	843.57	751.38	2.22	1.83
2014.						
April	44.057 RSD (381.51 evra)	820 RSD (419.26 evra)	790.05	729.39	2.07	1.74

Godina-mesec	Prosečna penzija		Vrednost korpe dobara u evrima (3)		Odnos korpe dobara i penzije	
	Srbija (1)	Bugarska (2)	Srbija	Bugarska	Srbija (3:1)	Bugarska (3:2)
2013.						
Septembar (podaci za avgust)	24025 RSD (210 evra)	298 BGN (152 evra)	936.82	842.56	4.46	5.54
Decembar (podaci za septembar)	25439 RSD (221.44 evra)	297.97 BGN (152.31 evra)	843.57	751.38	3.80	4.93
2014.						
April (podaci za februar)	25.585 RSD (221.55 evra)	293.96 BGN (150.30 evra)	790.05	729.39	3.57	4.85

V. McDONALD'S INDEKS CENA

Big Mek indeks, interaktivno sredstvo za upoređivanje vrednosti valuta, kreiran je 1986. godine od strane časopisa Ekonomist. Indeks je baziran na teoriji o paritetu kupovnih moći (PPP). Na dugoročnom planu devizni kursevi se kreću ka kursu pri kojem se izjednačavaju cene iste korpe dobara i usluga (u ovom slučaju hamburger) u bilo koje dve zemlje. Na primer, **prosečna cena Big Meka u Srbiji u aprilu 2014 je bila 2.34 evra dok je u Sofiji iznosila 2.04 evra po tržišnim cenama. Tako da Big Mak indeks ukazuje da je bugarski lev bio podcenjen 12.8% u odnosu na srpski dinar.** Troškovi poslovanja se razlikuju od zemlje do zemlje zbog razlike u faktorima proizvodnje, transportnim troškovima, pravne regulative, nivoa rizika i poreska regulative. U nekim zemljama (na primer Islandu koji je McDonald's napustio 2009. godine) svi sastojci se moraju uvoziti. Različiti kupci su voljni da plate različite cene za isti hamburger. U nekim zemljama McDonald's je luksuzni restoran, dok je u drugim on restoran brze hrane. Sastav hamburger se razlikuje od zemlje do zemlje. U Indiji, na primer, u zemlji u kojoj je Big Mac indeks ocenio valutu kao najpodcenjeniju (baš kao u 2013.) Big Mac je napravljen od piletine, a ne govedine, jer stanovništva Indije kravu smatra svetom životinjom koja je zabranjena za jelo.

Big Mac indeks je postao sredstvo kojim se upoređuju cene poznatih McDonald's hamburgera u različitim zemljama sveta. Jedan od razloga je to što je Big Mac homogeno dobro koje se prodaje širom sveta, što ga čini pogodnim za komparaciju kupovne moći stanovništva. **U Nišu osnovni hamburger u restoranu (ista cena i za mali pomfrit, coca-cola 0,25l, sladoled, krofna) košta 100 dinara ili 0,87 evra. Cena Big Mac u McDonalds restoranu u Nišu je bila 270 dinara (2.34 evra). U McDonalds restoranima u Sofiji cena hamburgera iznosila je 0.99 BGN (0.51 evro) , dok se Big Mac mogao kupiti za 3.99 BGN (2.04 evra).**

Bilo je pokušaja da se izvrši korekcija Indeksa veličinom BDP per capita. Međutim, ovim prilagođavanjem se mogu neutralisati varijacije u ceni rada, ali ne i ukloniti varijacije u cenama sirovina, troškovima prevoza i preferencijama kupaca. Ovako prilagođeni indeks je kritikovan jer je ukazivao da su cene hamburger niže u siromašnim zemljama nego u bogatijim, zbog niže cene radne snage. Veza između cena i BDP per capita može biti bolji pokazatelj realne vrednosti valute, a prilagođeni indeks se često koristi kao najbolja alternativa između Big Mek indeksa i BDP per capita.

Tabela 11. Cene Big Mac-a po zemljama u januaru 2014. (u USD)

Srbija * (podaci u Aprilu)	270 RSD	2.34 EUR	3.25 USD
Bugarska * (cene u Aprilu)	3.99 BGN	2.04 EUR	2.82 USD
Norveška	7.8	Novi Zeland	4.57
Svajcarska	7.14	Australija	4.47
Švedska	6.29	Grčka	4.14
Finska	5.56	Portugal	4.07
Belgija	5.36	Mađarska	3.85
Brazil	5.25	Turska	3.76
Italija	5.22	Singapur	3.6
Danska	5.18	Češka	3.47
Francuska	5.15	Južna Korea	3.47
Izrael	5.02	Ujedinjeni Arapski Emirati	3.27
Kanada	5.01	Argentina	3.03
Nemačka	4.98	Poljska	3
Evro zona	4.96	Japan	2.97
Španija	4.95	Tajland	2.92
Island	4.69	Meksiko	2.78
Holandija	4.68	Rusija	2.62
Britanija	4.63	Ukraina	2.27
Sjedinjene Američke Države	4.62	Indija	1.54
Austrija	4.6		

Izvor: <http://www.statista.com/statistics/274326/big-mac-index-global-prices-for-a-big-mac/>

VI. USLUGE MOBILNE TELEFONIJE U ROMINGU

Kupovinu u susednoj zemlji mogu opteretiti dodatni troškovi usluga mobilne telefonije u romingu. Oni su sastavni deo zadovoljavanja potrošačkih potreba prilikom kupovine u Srbiji i Bugarskoj. U tabelama su date cene poziva, poruka i GPRS za tri operatora u Srbiji (*Telekom Srbija a.d., Vip Mobile, Telenor*) i tri operatora u Bugarskoj (*Vivacom, Globul i MobiTel EAD*).

Tabela 12. Tarifiranje poziva i usluga u mrežama roming partnera

Vivacom – Bugarska		Globul - Bugarska	MobilTel EAD – Bugarska
Cene odlaznih poziva po minutu 60 sec / 60 sec			
Saobraćaj ka Srbiji	171.02 rsd	268.67 rsd	207.07 rsd
Nacionalni saobraćaj	54.56 rsd	71.67 rsd	79.64 rsd
Cene dolaznih poziva po minute			
Svi dolazni pozivi	39.6 rsd	39.6.rsd	39.6.rsd

Interval tarifiranja	1 sec	1 sec	1 sec
Ostale usluge			
Slanje SMS poruka	32.58 rsd	38.28 rsd	39.82 rsd
GPRS (1 kB)	0.91 rsd	1.08 rsd	1.48 rsd

Izvor: <http://www.mts.telekom.rs/> (pristupljeno 3.4.2014.)

Operateri	Receiving incoming calls from Bulgaria	Making outgoing calls to Bulgaria
Telekom Srbija	BGN 1.44 po minutu	BGN 4.83 po minutu
Telenor	BGN 1.44 po minutu	BGN 4.83 po minutu
Vip Mobile	BGN 1.44 po minutu	BGN 4.99 po minutu
	Odlazni SMS ka Bugarskoj	BGN 0.48 po minutu
	Odlazni SMS ka drugim zemljama	BGN 0.59 po minutu

Izvor: <http://www.vivacom.bg/en/residential/roaming/prepaid/country/128/303> (pristupljeno 3.4.2014.)

Operateri	Dolazni pozivi	Slanje SMS
Telekom Srbija	1.55 BGN	0.71 BGN
Telenor	0.99 BGN	0.71 BGN

Izvor: http://www.globul.bg/eng/broaming_s2.html?abrev=YUG (pristupljeno 3.4.2014.)

Zbog moguće visokih cena usluga mobilne telefonije, savetujemo kupcima da posete sajtove operatera kako bi se detaljnije informisali o cenama njihovih usluga.

Operateri u Srbiji:

<http://www.mts.telekom.rs/>

<http://www.telenor.rs/>

<http://www.vipmobile.rs/>

Operateri u Bugarskoj:

<http://www.vivacom.bg>

<http://www.globul.bg>

<http://www.mtel.bg/>

VII. INDEKS POTROŠAČKIH CENA

Indeks potrošačkih cena (*Consumer Price Index, CPI*) se koristi za procenu inflacije koju oseća stanovništvo, odnosno rasta cena proizvoda koje stanovništvo troši za ličnu potrošnju. CPI meri promene opšteg nivoa cena roba i usluga tokom vremena, koje domaćinstva kupuju za zadovoljavanje svojih potreba. Danas se CPI koristi kao: makroekonomski indikator inflacije, sredstvo koje države i centralne banke koriste za targetiranje inflacije i kao deflator potrošnje domaćinstava u nacionalnim računima.

Indeks potrošačkih cena može biti definisan na nacionalnom nivou ili na nacionalnom i na regionalnom nivou. On se koristi kao opšta mera inflacije u zemlji - trebalo bi uključiti samo robe i usluge koje je stanovništvo kupilo za novac.

Postoje dva koncepta definisanja indeksa potrošačkih cena: Prvi meri promene u troškovima fiksne korpe roba i usluga koja domaćinstva troše za svoje potrebe - *Indeks troškova roba i usluga*, IPC, dok drugi meri promene u troškovima života - promene u vrednosti potrošnje domaćinstva u cilju održavanja dostignutog nivoa životnog standarda (s promenom cena, stanovništvo menja svoje potrošačke navike) - *Indeks troškova života*. Većina zemalja koristi Lasperov (*Laspeyres*) tip indeksa koji meri promenu cena korpe utrošene u baznom periodu, za izračunavanje nacionalnih indeksa potrošačkih cena.

Indeks potrošačkih cena obuhvata cene roba i usluga koja domaćinstva kupuju za zadovoljavanje svojih ličnih potreba - prema COICOP–HIPC klasifikaciji to su: Proizvodi za ishranu i piće, duvan, artikli odeće i obuće, usluge stanovanja, nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana, usluge zdravstva, transport, komunikacije, rekreacija i kultura, obrazovanje, restorani i hoteli, ostale robe i usluge.

U izračunavanju indeksa koriste se ponderi koji imaju ulogu da dodele odgovarajući značaj prosečnim cenama različitih roba i usluga koje se nalaze u reprezentativnoj korpi. Predstavljaju učešće potrošnje tih roba i usluga u ukupnoj potrošnji. Oni označavaju odgovarajuća učešća čija je suma jednaka jedinici ili procenatima čiji je zbir 100.

Srbija

Obračun pondera za IPC u Srbiji se zasnivao na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava (APD), dok je praksa u većini evropskih zemalja bila da se za izračunavanje pondera koriste podaci nacionalnih računa, pre svega podaci o finalnoj monetarnoj potrošnji domaćinstava. Prelaskom na novu metodologiju računanje IPC-a će se uskladiti, prema izvoru podataka, sa obračunom harmonizovanog indeksa potrošačkih cena (HIPC) Evropske unije. Usklađivanje metodologije obezbediće i pouzdaniju uporedivost nivoa i dinamike inflacije u Srbiji sa ostalim evropskim zemljama među kojima je i Bugarska.

Podaci nacionalnih računa pružaju potpuniji uvid u potrošnju domaćinstava. Za potrebe obračuna IPC pondera, prema međunarodnim standardima, u okviru nacionalnih računa, ukupna lična potrošnja razdvaja se na finalnu monetarnu i nemonetarnu potrošnju. Finalna monetarna potrošnja domaćinstava dobija se kada se od ukupne potrošnje oduzmu imputirana renta¹, potrošnja iz sopstvene proizvodnje i

naturalna potrošnja (korišćenje službenih automobila, mobilnih telefona i sl.). Podaci nacionalnih računa pružaju potpuniji uvid u potrošnju domaćinstava u odnosu na APD, jer bolje obuhvataju pojedine kategorije potrošnje (alkohol i cigarete, transport, rekreacija i kultura). Kako se APD radi na uzorku, podaci dobijeni iz ovog izvora znatno potcenjuju ličnu potrošnju. Takođe, podaci nacionalnih računa i APD razlikuju se i po konceptu obuhvata podataka o potrošnji. APD sadrži podatke o potrošnji rezidenata u zemlji i inostranstvu (nacionalni koncept), dok podaci sadržani u finalnoj monetarnoj potrošnji domaćinstava uključuju potrošnju rezidenata i nerezidenata u zemlji.

U skladu s promenama strukture pondera, očekuje se da će primena nove metodologije uticati i na smanjenje učešća cena hrane u IPC-u i u Srbiji. Takva promena predstavlja rizik ostvarenja projekcije inflacije, imajući u vidu da cene hrane imaju velike oscilacije i da najviše doprinose osciliranju ukupne inflacije. (Izveštaj o inflaciji, NBS, februar 2013.)

Evropska unija

Harmonizovani indeks potrošačkih cena (*Harmonised Index of Consumer Prices – HICP*) za zemlje Evropske unije pruža uporedivu meru inflacije potrošačkih cena. Izračunava se na osnovu jedinstvene metodologije. Dozvoljena je izvesna fleksibilnost u primeni različitih metoda (odstupanje u svim komponentama indeksa potrošačkih cena ne bude veće od 0,1 procentnih poena). Osnovni cilj IPC - da prati cenovnu stabilnost zemalja evrozone, Evropske unije u celini, kao i međunarodna poređenja inflacije. Evropska centralna banka definiše cenovnu stabilnost kada je prosečni godišnji rast harmonizovanog indeksa potrošačkih cena blizu 2%. To je jedan od uslova koje zemlje članice EU među kojima je Bugarska treba da ispune da bi se pridružile evrozoni. HIPC se koristi kao jedan od važnih makroekonomskih indikatora za ekonomske analize i za svrhe indeksacije.

Harmonizovani indeks potrošačkih cena obuhvata novčane izdatke za robe i usluge koje kupuju svi tipovi domaćinstava uključujući i ne-institucionalna domaćinstva. Svi proizvodi koje obuhvata harmonizovani indeks potrošačkih cena kategorizovani su prema jedinstvenoj harmonizovanoj klasifikaciji lične potrošnje po nameni (COICOP/HIPC). Treba napomenuti da ne postoji jedinstvena „evropska korpa“.

	Učešće grupa proizvoda i usluga u indeksu potrošačkih cena po zemljama u %											
	Hrvatska		Crna Gora		Slovenija		Bugarska		Turska		Srbija	
Grupe proizvoda i usluga	IPC	HIPC	IPC	HICP	IPC	HICP	IPC	HICP	IPC	HICP	IPC	HICP
Hrana i bezalkoholna pića	29.3	25.2	37.6	31.3	16.6	17.1	37.2	22.5	26.2	26.2	38.8	
Alkoholna pica, duvan i narkotici	5	7.5	3.7	4.5	5.2	5.6	5.3	8	5.2	5.2	5.4	
Odeća i obuća	7.1	5	7.6	4.8	7.5	6.2	3.6	3.3	6.9	6.9	5.1	
Stanovanje, voda, struja, gas i druga goriva	15.7	13.2	12.9	7	14	10.6	17.1	8.4	16.4	16.4	16.5	
Nameštaj, oprema za stan i izdražavanje	5.3	6.3	4.9	11.4	7.7	6.5	3.4	6.6	7.5	7.5	4.4	
Zdravlje	3.6	3.6	2.8	2.3	4.9	4.4	6.9	6.1	2.3	2.3	4.3	
Transport	12.8	13.4	12.2	13.4	15.8	17.9	7.5	19.3	16.7	16.7	10.5	
Komunikacije	4.8	3.7	5.6	5.7	4.8	3.5	5.6	6.7	4.6	4.6	4.1	
Rekreacija i kultura	5.4	7.5	3.2	5.1	10	8,4	3,7	6,2	3	3	4	
Obrazovanje	0.9	1	2.2	1	1.3	1.6	0.5	0.8	2.2	2.2	1	
Restoran i hoteli	3	4.8	3	11	5.1	7.2	4.9	5	5.6	5.1	2	
Ostala dobra i usluge	7.3	6.2	4.4	2.5	7.1	8.9	4.2	5.1	3.4	3.4	4	

Izvor: Izveštaj o inflaciji, NBS, februar 2013.

VIII. ZAKLJUČAK

Nivo blagostanja potrošača srazmeran je stepenu razvijenosti konkurencije na tržištu. Sve ono što narušava konkurenciju, narušava i poziciju potrošača, ali i sve ono što jača blagostanje potrošača, jača i konkurenciju.

Na osnovu monitoringa cena u maloprodajnim objektima u Nišu i u Sofiji došli smo do egzaktnih podataka o prosečnim cenama uporedivih proizvoda i usluga. Korišćenjem prosečnih cena proizvoda i usluga u evrima izvršili smo uporednu analizu vrednosti obuhvaćenih kategorija dobara u Nišu i u Sofiji. Posmatrali smo cene proizvoda i usluga koji se nalaze u redovnoj prodaji i koji nisu na posebnim akcijskim ponudama. Istraživanjem smo potrošačima učinili dostupnim informacije o isplativosti kupovine proizvoda i usluga u susednoj zemlji.

U prvom delu izveštaja smo dali podatke o makroekonomskim pokazateljima Srbije i Bugarske, i osnovnim pravima potrošača. U drugom delu izveštaja su prezentovani rezultati istraživanja. U cilju boljeg informisanja potrošača dali smo podatke o McDonald's indeksu cena, uslugama mobilne telefonije u romingu i Indeksu potrošačkih cena. U prilogu izveštaja su prikazane cene po objektima u Srbiji i Bugarskoj sa konkretizacijom posmatranih proizvoda (usluga).

Korišćenjem prikupljenih podataka sa terena na dan 10.4.2014. i zvaničnih statističkih podataka u Srbiji i Bugarskoj pokušali smo da izmerimo kupovnu moći stanovništva. Kupovnu moć stanovništva smo merili odnosom vrednosti korpe i prosečne zarade u Srbiji i Bugarskoj.

Naime, na kretanje kupovne moći stanovništva presudno je uticala manja vrednost posmatrane korpe dobara, s obzirom da su prosečne zarade i u Srbiji i u Bugarskoj neznatno porasle. Ukupna vrednost korpe za nabavku željenih proizvoda i usluga u aprilu 2014. u Srbiji bila je veća za oko 8% (60.66 evra) u odnosu na vrednost iste korpe u Bugarskoj.

Na osnovu zvaničnih podataka u Srbiji i Bugarskoj može se uočiti veća kupovna moć penzionera u Srbiji u poređenju sa penzionerima u Bugarskoj. Dok je sa druge strane, uočena veća kupovna moć radno aktivnog stanovništva Bugarske u poređenju sa radno aktivnim stanovništvom u Srbiji.

Kada se ukupnoj vrednosti korpe za nabavku željenih dobara u Nišu (Srbiji) i Sofiji (Bugarskoj) dodaju troškovi prevoza, troškovi carina (% od vrednosti robe iznad 100 evra po osobi, carinska stopa u Srbiji iznosi 10%, a u Bugarskoj 5%) i oduzme povraćaj PDV-a u % na vrednost iz overenog obrasca, dobija se iznos ukupnih troškova (izdataka) za nabavku dobara koji su najčešći predmet uvoza i prekogranične razmene. Transportni troškovi za građane Srbije su iznosili **4447.41 dinara (38.51 evro)**, što obuhvata 25 litara goriva i vinjetu. Za potrošače iz Bugarske troškovi puta na relaciji Sofija-Nis-Sofija za decembar iznosili su **75.54 BGN (38.58 evra)**.

Podaci do kojih smo došli istraživanjem mogu biti od koristi potrošačima u Srbiji i Bugarskoj u pogledu njihove bolje informisanosti o cenama, povoljnostima međugranične kupovine određenih dobara, osnovnim pravima i o mogućnostima izbora.

Trgovinske kompanije izlaze u susret potrošačima nudeći brojne povoljnosti prilikom kupovine u njihovim objektima. Korisne adrese za dodatno informisanje:

<http://www.metro.rs/public/home>

<http://www.metro.bg/public/home>

<http://www.maxi.rs/code/navigate.php?Id=1>

<http://www.piccadilly.bg/profile.php>

<http://www.dismarket.rs/pocetna.php?format=plus&sifoj=52000>

http://www.lidl.bg/cps/rde/xchg/lidl_bg

<http://www.BGraspisanie.com>

PRILOG

U prilogu su date tabele sa cenama i opisom proizvoda i usluga koji su posmatrani tokom terenskog istraživanja koje je istovremeno sprovedeno u Nišu i u Sofiji 10. aprila 2014. godine.

CENE PROIZVODA I USLUGA U SRBIJI U APRILU 2014. (U RSD)					
Proizvod / Usluga	Količina	METRO	MAXI	DIS	Prosečna cena u Srbiji
1. Suhomesnati proizvodi					
Čajna kobasica (Yuhor, Zlatiborac)	1 kg	1095.45	1249	1241.9	1195.45
Dimljeni svinjski vrat (Pik. Trilić)	1 kg	995.99	935.99	729.99	887.323333
Pilece virsle (Carnex)	1 kg	548.73	487.76	546.29	527.593333
Slanina (hamburger KiM. Pik)	1 kg	863.99	729.99	839.99	811.323333
Šunka (stišljena Carnex)	1 kg	729.59	899	751.4	793.33
2. Ulja i masti					
Margarin (Dobro jutro. zuti)	1 l	133.19	149.99	137.99	140.39
Jestivo ulje suncokretovo (Dijamant)	1 l	107.68	105.99	110.99	108.22
Maslinovo ulje extra virgin (cotoliva. elia. romoli)	0.5 kg	715.99	1100	735.99	850.66
Puter (Megle)	0.5 kg	670.3	685	637.49	664.263333
3. Mlečni proizvodi					
Kravlji sir (President Somborska feta)	1 kg	542.38	395.99	454.9	464.423333

Trapist (Imlek ili Biser)	1 kg	919.99	1049.99	999.99	989.99
Gauda kačkavalj (Imlek, Jermi)	1 kg	959.99	1068.99	1052.67	1027.21667
Mleko za espresso kafu (Campina) 10 komada	75 g	37.95	54.99	49.99	47.6433333
4. Ostali prehrambeni proizvodi					
Kore za pitu	1 kom	67.75	64.99	49.99	60.91
Kečap (Polimark. blagi)	0.5 l	90.72	84.99	84.99	86.9
Jaja B klasa (B kalse)	10 kom	110	144.99	109.99	121.66
Šećer (Sunoko)	1 kg	68.74	77.99	75.99	74.24
Pasulj (na merenju. Tetovac)	1 kg	362.99	334	254.99	317.326667
Krompir	1 kg	51.69	54.99	29.99	45.5566667
Pirinač (C. zeleno pakovanje)	1 kg	126.49	169.98	148.99	148.486667
Paradajz pire (Nectar Tomatelo)	1 kg	91.79	92.99	91.99	92.2566667
Viski (Ballantines)	0.7 l	1418.94	1438.99	1317.99	1391.97333
Keks (Plazma. obična)	1 kg	562.67	574.96	510.9	549.51
Čokolade (Milka. obična)	80 g	74.99	84.99	87.99	82.6566667
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	48.99	49.99	38.99	45.99
5. Neprehrambeni artikli					
Omekšivač (Lenor)	1 l	197.99	264.99	243.99	235.656667
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	585	724	599.9	636.3
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit Finish) (pakovanje 28 + 14 gratis)	1 kg	887.99	969.99	888.99	915.656667
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	3851.99		3728.99	3790.49
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	1931.99		1961.9	1946.945
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	2999			2999
Muške čarape (Pompea. Bohem)	1 kom	200		179.99	189.995
Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	515.19			515.19

Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	299.4			299.4
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	370.8			370.8
Gume za auto *(SP 175/65 R14 sigura)	4 kom	16308			16308
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	35959.99			35959.99
CD (Verbatim. Sigma)	10 kom	323.99			323.99
DVD (Verbatim)	10 kom	359.99			359.99
Šerpa (24 cm) (Metalac 5l)	1 kom	1919.99		3098	2508.995
Tiganj (za palacinke 25 cm) (Metalac. 26cm ili lorme 25cm)	1 kom	1463.99		539.99	1001.99
6. Usluge					
6.1. Zubarske usluge (Dumident-luks)					
Vađenje zuba					1000.00
Plombiranje zuba					1000.00
6.2. Usluge kozmetičara (kozmeticki salon Your beauty)					
Solarijum (15 min.)					450.00
Nadogradnja noktiju					1100.00
Masaža lica i tela					1800.00
6.3. Ručak u restoranima (šopska salata. 1 lozova rakija. 10 čevapa. 1 lepinja) (Rajko)					830.00
6.4. Smeštaj u hotelima sa 3 zvezdice (noćenje+doručak) (Panorama lux)					5170.00

CENE PROIZVODA I USLUGA U BUGARSKOJ U APRILU 2014. (U BGN)					
Proizvod / Usluga	Količina	METRO	PICADILLY	LIDL	Prosečna cena u Bugarskoj
1. Suhomesnati proizvodi					
Čajna kobasica (Elit mes, Dulano)	1 kg	15.3	17.96	17.96	17.07333

Dimljeni svinjski vrat (Majstor Cvetko, Pikok)	1 kg	12.44	13.9	15.99	14.11
Pilece virsle (Naroden, Pikok)	1 kg	5.35	11.21	8.45	8.336667
Slanina (Horeca, Dulano)	1 kg	8.87	13.39	14.39	12.21667
Šunka (Horeca, Dulano)	1 kg	6.3	18.71	14.63	13.21333
2. Ulja i masti					
Margarin (Kaliakra)	1 l	2.39	1.99	2.69	2.356667
Jestivo ulje suncokretovo (Biser, Premiera)	1 l	2.32	1.89	1.89	2.033333
Maslinovo ulje extra virgin (Del Alma, Extra)	0.5 kg	13.19	13.99	13.99	13.72333
Puter (Pilos)	0.5 kg	6.16	7.3	6.78	6.746667
3. Mlečni proizvodi					
Kravlji sir (Zheleznica)	1 kg	8.52	9.74	7.39	8.55
Trapist (Merone)	1 kg	15.56	19.4	20.84	18.6
Gauda kačkavalj ()	1 kg	12.67	13.94	13.25	13.28667
Mleko za espresso kafu (Campina) 10 komada	75 g	0.6	0.55	0.7	0.616667
4. Ostali prehrambeni proizvodi					
Kore za pitu (Duelti)	1 kom	1.39	1.45	1.3	1.38
Kečap (Olineza, Kanir)	0.5 l	1.45	2.62	1.86	1.976667
Jaja B klasa (B kalse) (Angelov)	10 kom	2.2	1.99	1.6	1.93
Šećer (Sladeya, Zahira)	1 kg	1.49	1.55	1.49	1.51

Pasulj (Krina, Cornfa)	1 kg	3.18	2.69	3.99	3.286667
Krompir	1 kg	1.1	1.2	1.29	1.196667
Pirinač (Tukafee)	1 kg	1.94	2.55	2.1	2.196667
Paradajz pire ()	1 kg	2.92	2.33	5.98	3.743333
Viski (Ballantines)	0.7 l	21.95	21.99	21.89	21.94333
Keks (Sonday)	1 kg	2.38	12.66	9.16	8.066667
Čokolade (Milka)	80 g	1.25	1.65	1.69	1.53
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	0.6	0.79	0.79	0.726667
5. Neprehrambeni artikli					
Omekšivač (Lenor)	1 l	3.95	4.49	9.58	6.006667
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	13.19	16.34		14.765
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Somat)	1 kg	23.2	21.89		22.545
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	40.56			40.56
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	12.99			12.99
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	26.99			26.99
Muške čarape (Pompea)	1 kom	3.58			3.58
Pamučne gaće (Pompea)	1 kom	9.99			9.99
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	11.99			11.99
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	10.99			10.99

Gume za auto *(SP 175/65 R14 sigura)	4 kom	243.96			243.96
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	478.8			478.8
CD (Verbatim. Sigma)	10 kom	14.4			14.4
DVD (Verbatim)	10 kom	14.28			14.28
Šerpa (24 cm) (Metalac 5l)	1 kom	29.99			29.99
Tiganj (za palacinke 25 cm) (Metalac. 26cm ili lorme 25cm)	1 kom	37.19			37.19
6. Usluge					
6.1. Zubarske usluge ()					
Vađenje zuba					35.79
Plombiranje zuba					40.9
6.2. Usluge kozmetičara ()					
Solarijum (15 min.)					7.5
Nadogradnja noktiju					40
Masaža lica i tela					50
6.3. Ručak u restoranima (šopska salata. 1 lozova rakija. 10 ćevapa. 1 lepinja) ()					13
6.4. Smeštaj u hotelima sa 3 zvezdice (noćenje+doručak) ()					80

Proizvodi	Količina	Maloprodajni objekti u Srbiji (cene u dinarima)			Maloprodajni objekti u Bugarskoj (cene u levovima)		
		METRO	MAXI	DIS	METRO	PICCADILLY	LIDL
1. Suhomesnati proizvodi							
Čajna kobasica	1 kg	1095.45	1249	1241.9	15.3	17.96	17.96
Dimljeni svinjski vrat	1 kg	995.99	935.99	729.99	12.44	13.9	15.99
Pileće viršle	1 kg	548.73	487.76	546.29	5.35	11.21	8.45
Slanina	1 kg	863.99	729.99	839.99	8.87	13.39	14.39
Šunka	1 kg	729.59	899	751.4	6.3	18.71	14.63
2. Ulja i masti							
Jestivo ulje suncokretovo	1 l	133.19	149.99	137.99	2.39	1.99	2.69
Maslinovo ulje extra virgin	1 l	107.68	105.99	110.99	2.32	1.89	1.89
Margarin	0.5 kg	715.99	1100	735.99	13.19	13.99	13.99
Puter	0.5 kg	670.3	685	637.49	6.16	7.3	6.78
3. Mlečni proizvodi							
Kravlji sir	1 kg	542.38	395.99	454.9	8.52	9.74	7.39
Trapist	1 kg	919.99	1049.99	999.99	15.56	19.4	20.84
Gauda kačkavalj	1 kg	959.99	1068.99	1052.67	12.67	13.94	13.25
Mleko za espresso kafu	75 g	37.95	54.99	49.99	0.6	0.55	0.7
4. Ostali prehrambeni proizvodi							
Kore za pitu	1 kom	67.75	64.99	49.99	1.39	1.45	1.3
Kečap	0.5 l	90.72	84.99	84.99	1.45	2.62	1.86

Jaja B klasa (B kalse)	10 kom	110	144.99	109.99	2.2	1.99	1.6
Šećer	1 kg	68.74	77.99	75.99	1.49	1.55	1.49
Pasulj	1 kg	362.99	334	254.99	3.18	2.69	3.99
Krompir	1 kg	51.69	54.99	29.99	1.1	1.2	1.29
Pirinač	1 kg	126.49	169.98	148.99	1.94	2.55	2.1
Paradajz pire	1 kg	91.79	92.99	91.99	2.92	2.33	5.98
Viski (Ballantaines)	0.7 l	1418.94	1438.99	1317.99	21.95	21.99	21.89
Keks	1 kg	562.67	574.96	510.9	2.38	12.66	9.16
Čokolade (Milka. obična)	80 g	74.99	84.99	87.99	1.25	1.65	1.69
Čokoladni desert (Snickers)	1 kom	48.99	49.99	38.99	0.6	0.79	0.79
5. Neprehrambeni artikli							
Omekšivač (Lenor)	1 l	197.99	264.99	243.99	3.95	4.49	9.58
Prašak za veš (Ariel)	3 kg	585	724	599.9	13.19	16.34	
Tablete za mašinu za pranje posuđa (Calgonit Finish)	1 kg	887.99	969.99	888.99	23.2	21.89	
Daska za peglanje (Vileda)	1 kom	3851.99		3728.99	40.56		
Sušilica za veš (Vileda)	1 kom	1931.99		1961.9	12.99		
Putne torbe (kofer mali) (53x37x20cm)	1 kom	2999			26.99		
Muške čarape (Pompea)	1 kom	200		179.99	3.58		
Pamučne gaće (Pompea. Bihem)	1 kom	515.19			9.99		
Potkošulje bez rukava (Muška body majica)	1 kom	299.4			11.99		
Ženske majice kratkih rukava (pamuk i elastin)	1 kom	370.8			10.99		
Gume za auto (SP 175/65 R14 wintera) (sigura)	4 kom	16308			243.96		
LCD televizor (Samsung 32 inch)	1 kom	35959.99			478.8		

CD (Verbatim)	10 kom	323.99			14.4		
DVD (Verbatim)	10 kom	359.99			14.28		
Šerpa (5l)	1 kom	1919.99		3098	29.99		
Tiganj (26cm)	1 kom	1463.99		539.99	37.19		